

Egy akol, egy pásztor

Kétezer év óta munkál a Krisztus igéje az „egy akol és egy pásztorról”. Kétezer éve, kivéve az útfélre, hogy mindenki könnyen árnyába juthasson, ha majdan terebélyfa lesz belőle; de míg ezrivel s milliárdjával látható életünk mezein minden gyom, ritkán, ritkán látunk itt-ott egy-egy boldog palántát, hogy ez az isteni ige is él...

Íme, följegyzek egy bizonyoságot, hogy e mindnyájunk szívének oly kedves Mag él és virulásra kész.

*

Él a Bánságban egy földbirtokos, régi parlamenti ember, volt főispán. Egy ismerősöm minapában odaát volt, túl a határon... (Oh, a határon, az országhatáron túl... már úgy megkeményedett az emberek nyelvén a szó, hogy a Bánságot tőlünk országhatár választja el, mint a behegedt seb, régi égés után... bennem még mindig új és eleven fájdalommal szakad fel ahányszor hallom; én még nem léptem át e határt, nem idegződött belém a trianoni térkép s mint a horog, véresre tépi fel szívem, ha az integer* Magyarország szív határait tépik.)

Él a Bánságban egy úriember... (Hogy útlevéllal lehet eljutni Temesvárra... Kassára... Kolozsvárra... és Csáktomrára... és mindenüvé, ahol még nem voltunk... Mennyi mulasztásunk van nekünk mindnyájunknak magyaroknak, hogy míg lehetett, be nem jártuk, meg nem hódítottuk tündéri szép hazánkat magunknak, a személyes fölélményezés legbékésebb s legmélyeségebb hódításával...)

Tehát, él a Bánságban valaki, akit a román kormány figyelmeztetett, hogy... (talán a pontos nevek és adatok kimondására nincs szükség!) hogy ha meg akar maradni Nagy-Romániában, akkor tartózkodjék attól, hogy Temesváron vagy más városban megjelenjen, hogy vendégeket fogadjon, s hogy egyáltalán magyarokkal érintkezzék.

Az illető úr sem birtokát eladni, sem a magyarság birtokló elvét feladni nem akarva, remeteségre ítélte magát, s hagymatermesztéssel foglalkozik.

Egy napon megáll háza előtt egy kocsi, s kiszáll belőle egy katolikus pap, idegenszerűen öltözve, mert

a román kormány még arra is ügyel, hogy a katolikus pap a román papokhoz hasonlóan öltözzék.

A földbirtokos protestáns ember, de boldogan fogadta házában a katolikus papot: magyar a magyart.

— Azért jöttem - szolt a pap -, mert meghívást kaptam, hogy az ön vidékének lakosai misét akarnak hallgatni.

A gazda kételkedően rázta a fejét:

— Nem tudok a faluban két katolikus családot sem; azok is románok; soha jelét nem adták, hogy különbözni akarnának a falutól.

— Pedig ez mégis úgy van. Számos hívást kaptunk, sőt a módját is megtalálták, hogy lehet megtartani az istentiszteletet. A román kormánytól ugyanis szigorú parancsunk van, hogy misét kiszolgáltassunk csak templomban szabad. Minthogy azonban a katolikus templomok vagy le vannak foglalva, vagy tilalom alatt állunk: így biztosítva vannak, hogy a pap nem férhet a néphez. Engem azonban idevalósiak értesítettek, hogy az ön birtokán van egy régi kápolna, amely nincs fölvéve a lajstromokba. Engedje meg azért, hogy itt a misét megtarthassam.

Természetesen a legnagyobb örömmel; csak azt jegyezte meg, hogy magyar prédikáció lesz-e? A pap szelíd mosollyal mondta:

— Ez volt a hívek kérése éppen.

Minden különösebb feltűnés nélkül, csak a tanyabeliek útján adták ki a hírt, hogy másnap istentisztelet lesz a régi kápolnában.

A hír suttogva szállott ki, s egy éjjel bejárta a szomszéd helységeket, s mikor másnap délután a pap és házigazdája megjelentek a romtemplomnál, annak egész környéke térdelő néppel volt körülvéve. A földbirtokos megilletődve nézte a tömeget. A vidék teljesen el van már évtizedek óta románosodva. Magyar szó nem zeng a zöld halmok táján. Szívós, elszánt s könyörtelen agitáció tépte ki a dörgő magyar igéket az ajkokról.

És most a földbirtokos megrendülve nézte a föld porába, s füvek torzáiban térdelőket, s lelke elfacsarodott: nem egyedül szenvedni hát az egyénre maradt nagyfelelősségű harcot, s szíve tágasra gyúlt: a faj szerelmében való mártíromságot.

Mint református ember, a mise latin szavait csupán mint mély kegyeletbe patinázott nemes kegyeszereket fogadta, de most e szavak is közelebb voltak lelkéhez, ez idegen szavak, mintha magyarul zengtek volna fel...

Közben, könnyfátyolos szeme a hívek arcán mérült el, s minden arc újabb szenzáció. Ott látta a községnek minden tagját, akinek magyar érzéséről volt valami sejtelme, de ott sok olyat, aki két év előtt dákoromán agitátor volt, s különben is szót sem tudott magyarul... Ott találta a katolikusokat, de a reformátusokat is és a luteránus németeket s a zsidó boltosokat... Ott volt a falu jórésze, de maga a tömeg messze vidékről jött, ki szekérral, ki gyalog, bocsokban, mezítláb... Egyetlen hírre, amelyet se dobzóval, se trombitával nem

harsogtak a fülekbe; egy suttogó, meleg hírre, amely szívből szívbe röppent; s huszonnégy óra alatt, napijáró föld távolságról, mind, mind ott voltak, aki csak magyar igére éhezett és magyar sírásra szomjúhozott.

És tüdőtmegszaggató, szívet meghasgató hangos zokogás szakadt fel a templomban s a templomon kívül, mikor a küszöbön belül fölcsendült a pap száján a magyar szó.

*

És nem volt felekezet. Nem volt ott katolikus és református és luteránus. Együtt voltak ott az ódon, elhagyott, elfelejtett romkáporna körül, az Isten szabad ege alatt, a babiloni vizeknél ott szakadt, hazasíró árva magyarok...